

4. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, HRADEBNÍ 14

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Vydal dne: 27. 9. 2024

Ing. Miroslav Kříž, ředitel školy

Obsah

1 ÚVOD	3
2 KRIZOVÉ OBLASTI	4
2.1 Záškoláctví	4 - 6
2.2 Šikana, kyberšikana	6 - 10
2.3 Agrese	10 - 11
2.4 Nekázeň	11 - 13
2.5 Překračování školních pravidel	13 - 14
2.6 Adiktologie – závislostní chování	14 - 15
2.6.1 Alkohol.....	16 - 18
2.6.2 Omamné a psychotropní látky.....	18 - 22
2.6.3 Kouření	22
2.6.4 Netolismus.....	23
2.7 Rasismus, xenofobie.....	24 - 25
2.8 Rizikové sporty, doprava.....	25 - 26
2.9 Sexuálně rizikové chování	27 - 28
2.10 Poruchy příjmu potravy	28 - 29
2.11 Týrání a zneužívání dětí	29
2.11.1 Fyzické týrání dětí	29 - 30
2.11.2 Sexuální zneužívání dětí.....	30 - 32
2.11.3 Syndrom CAN	32 - 34

2.12 Negativní působení sekt	34 - 35
------------------------------------	---------

3 DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ÚDAJE	35 - 36
----------------------------------	---------

1 ÚVOD

Krizový plán školy je sestaven na základě charakteristik a doporučených postupů při řešení sociálně patologických jevů, které se mohou na základní škole objevit.

Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případech podezření či výskytu sociálně patologických jevů mezi žáky. Základem pro jeho zpracování je Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č. j.: 21291/2010-28 a Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č. j.: 22294/2013-1.

V rámci prevence sociálně patologických jevů je třeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoli změnám v chování či prospěchu, které se u jednotlivce nebo skupiny na škole vyskytnou.

- ✚ Pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny.
- ✚ O zjištěných poznatcích informovat třídního učitele, příp. vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce, speciálního pedagoga.
- ✚ Pokud se změna týká celého kolektivu, přenechat šetření na školním metodikovi prevence.
- ✚ Třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků a s ohledem na situaci buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky, zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení.

Rodiče žáků jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování svých dětí a mají možnost kdykoliv žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů řešení. Mají možnost se kdykoliv obrátit na ředitele školy a žádat přešetření situace.

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje na předcházení rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- ✚ záškoláctví
- ✚ šikana
- ✚ kyberšikana
- ✚ agrese ve škole
- ✚ nekázeň
- ✚ překračování školních pravidel
- ✚ závislostní chování
- ✚ rasismus/xenofobie
- ✚ rizikové sporty/doprava

- † sexuálně rizikové chování
- † poruchy příjmu potravy, sebepoškozování
- † týrání a zneužívání dětí
- † negativní působení sekt

2 KRIZOVÉ OBLASTI

2.1 Záškoláctví

Charakteristika

Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák se z vlastní vůle i se souhlasem rodičů vyhýbá pobytu ve škole. Záškoláctví má dvě základní formy – impulsivní (absence není plánovaná) a plánované (absence je pod různými záminkami plánována). Příčinou může být negativní vztah ke škole, vliv rodinného prostředí či způsob trávení volného času.

Primární prevence záškoláctví

- † Prostřednictvím školního vzdělávacího programu je třeba posilovat u žáků kladný vztah ke škole, vzdělání, svým spolužákům a učitelům, nabízet pozitivní vzory chování a posilovat zdravé klima školy, nabízet mimoškolní zájmové činnosti.
- † Žáky a rodiče je třeba důsledně seznámit se školním řádem.

Podmínky stanové školním řádem pro docházku do školy:

Zákonný zástupce žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do tří kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka – telefonicky nebo písemně ve školním systému Škola online. V případě telefonické omluvy, musí ještě zákonný zástupce absenci omluvit písemně v ŠIS Škola online. Při podezření na záškoláctví si třídní učitel může vyžádat prostřednictvím zástupců žáka lékařské potvrzení. Při plánované absenci škola vyžaduje od

rodičů předem písemnou omluvu absence (např. rodinný výlet, svatba, ...). Ředitel školy může ze zdravotních nebo jiných závažných důvodů uvolnit žáka na žádost jeho zákonného zástupce zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu; zároveň určí náhradní způsob vzdělávání žáka v době vyučování tohoto předmětu.

Doporučené rady při zjištění záškoláctví

- † Nejdůležitějším momentem je zjištění příčiny, proč se žák k záškoláctví uchyluje. Na základě tohoto zjištění je možné dále jednat. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.
- † Nezbytnou podmínkou pro hledání účinných strategií k postupnému překonávání vzniklých obtíží je spolupráce rodičů, učitele, a i poradenských pracovníků školy.
- † Chceme-li zvolit správný způsob pomoci a integrovat žáky do školy, musíme vzít v úvahu rozdíly mezi záškoláky a dětmi odmítajícími školu.

- † Dalším důležitým krokem je získání rodičů ke spolupráci, nikoli k boji mezi školou a žákem.
- † Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
- † Rozmáhá-li se záškoláctví ve větším rozsahu a máme-li podezření na hrozbu závislosti, spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou, s OSPODEM apod.
- † Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, zprostředkovat mu péči psychologa.
- † Pomoci dítěti při návratu do třídy. Doprovodit ho při návratu do kolektivu.
K vyřešenému případu se již nevracet a neprojevat nedůvěru.
- † Domluvit se s rodiči na pravidelné komunikaci, aby bylo případně další záškoláctví včas odhaleno.

Doporučený postup při neomluvené absenci

- † O neomluvené či zvýšené absenci informuje třídní učitel výchovného poradce a školního metodika prevence.

- † Neomluvenou absenci do součtu 10 hodin řeší třídní učitel se zákonným zástupcem žáka formou pohovoru. Třídní učitel projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnosti stanovené zákonem.
- † Třídní učitel seznámí zákonného zástupce žáka s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. Z jednání bude proveden zápis, jehož součástí bude způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem žáka. Obě strany zápis podepíší.
- † Při počtu neomluvených hodin nad 10 je svolána výchovná komise, které se účastní vedení školy, zákonný zástupce žáka, třídní učitel a výchovný poradce či školní metodik prevence. Pozvání zákonných zástupců žáka na jednání se provádí doporučeným dopisem. O průběhu jednání se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší.
- † V případě, že neomluvená absence žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy bezodkladně pošle oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy.

2.2 Šikana

Charakteristika

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.

Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Mnohdy se jedná o skryté chování, které lze obtížným způsobem odhalit.

Doporučené rady pro pedagogické pracovníky při podezření na výskyt šikany

Nepřímé (varovné) znaky šikanování:

- † žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády,
- † při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními,
- † o přestávkách vyhledává blízkost učitelů,
- † má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený,
- † působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči,
- † stává se uzavřeným,
- † jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje,
- † jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené,
- † zašpiněný nebo poškozený oděv,
- † stále postrádá nějaké své věci,
- † odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy,
- † mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy,
- † začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole, odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikanování:

- † posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet,
- † rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný,
- † kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené nepřátelským až nenávisným, nebo pohrdavým tónem,
- † nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil,
- † příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jí podřizuje,
- † nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich.
- † honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí,
- † rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

† **Primární prevence šikany**

- † Učitelé vedou systematicky a důsledně žáky k osvojování zásad mezilidských vztahů, učí je respektovat identitu a individualitu jedince.
- † Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.
- † Všichni učitelé by měli vnímat vztahy mezi žáky, atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou součást své práce.

- † Svým chováním se podílí na prevenci šikanování ve třídách, monitorují sociální klima ve třídě, neprodleně reagují na nevhodné chování mezi dětmi.
- † Školní metodik prevence spolupracuje s dalšími organizacemi a organizuje preventivní akce proti šikanování a rasové nesnášenlivosti.

Doporučený postup při zjištění šikany

a) Scénář vyšetřování počáteční šikany:

Pracovník, který pozoruje šikanu nebo na ni byl upozorněn, je povinen:

1. Konfrontovat svá pozorování s dalšími kolegy, třídním učitelem.
2. Oznámit své podezření vedení školy, školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci, konzultovat další postup, dohodnout se, kdo povede vyšetřování.
3. Kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany.
4. Vyslechnout (mezi čtyřma očima) co nejvíce nezaujatých svědků – spolužáků, těch, co na šikanu upozornili, důležité věci si zapisovat, je zejména důležité získat odpovědi na následující otázky:
 - † Kdo je obětí, popřípadě kolik obětí je?
 - † Kdo je agresorem, kolik agresorů je. Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?
 - † Co, kdy, kde, a jak dělali agresori obětem?
 - † K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
 - † Jak dlouho šikana trvá?
5. Spojit se s rodiči oběti a poprosit je o pomoc a spolupráci.
6. Teprve nyní vyslechnout oběť, citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací, vše zapisovat, tento pohovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje.
7. **V žádném případě neřešit problém před celou třídou!**
8. Zajištění ochrany oběti.
9. Vyslechnout agresory – překvapivě, znemožnit domluvu, soustředit se na rozpory ve výpovědích agresorů, vytipovat nejslabší článek vyřešení.
10. **Nekonfrontovat oběti a agresory!**

11. Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, třídní učitel, školní metodik prevence). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zde se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti, navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální, závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jedná o první případ či recidivu.
12. Individuálně pozvat rodiče agresorů. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR.
13. Individuálně pozvat rodiče obětí šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik, ...)
14. Rozebrat situaci ve třídě (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu i nadále pozorně sledovat.

b) Scénář vyšetřování pokročilé šikany

1. Záchrana oběti.
2. Domluva s pedagogy na spolupráci při vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů.
4. Podpora oběti.
5. Nahlášení policii, případně jiným orgánům.
6. Zprostředkování péče PPP či psychiatra pro oběť.

c) Výchovná opatření a další opatření po vyšetření šikany

- ✚ svolání „komise“ (vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel, případně další učitelé) – ta situaci posoudí, navrhne postup vůči oběti, agresorovi i třídě
- ✚ pozvat k jednání rodiče agresorů – seznámit se situací, sdělit navrhovaná opatření, požádat o spolupráci,
- ✚ pozvat rodiče obětí – sdělit výsledky šetření, domluvit se na opatřeních, navrhnout řešení (terapie, organizační opatření, ...),

- † pracovat s agresorem, případně zprostředkování péče např. v PPP, SVP, u jiných odborníků – klinického psychologa, psychiatra, psychoterapeuta,
- † pracovat s kolektivem třídy,
- † na třídní schůzce informovat o postizích a dalších formách ošetření třídy – zvýšený dozor, další práce s třídou – programy PPP, SVP, práce s pravidly třídy, monitoring
- † třídy,
- † seznámit s výsledky učitelů sbor, zapojení ostatních učitelů do dalších forem ošetření třídy (zvýšený dohled, sledování klima ve třídě, nadstandartní úkoly, různě vyplněné přestávky apod.).

KYBERŠIKANA – Charakteristika

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Zejména se jedná o útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých a nepravdivých materiálů na internetové stránky. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Doporučený postup při zjištění kyberšikany

1. Zajistit ochranu oběti.
2. Informovat školního metodika prevence či výchovného poradce.
3. Informovat vedení školy.
4. Zajistit důkazy s podporou IT kolegy.
5. Vyšetřit všechny souvislosti.
6. Provést zápis.
7. Informovat zákonné zástupce.
8. Spolupracovat s Policií ČR, IT expertem, kontaktovat OSPOD
9. Vyvodit sankce.

2.3 Agrese

Charakteristika

Verbální agrese jsou velmi častým jevem. Je především nutné jednoznačně a jasně deklarovat nesouhlas a takové chování odmítnout. Děti budou mluvit tak hrubě, jak jim to okolí dovolí a je nutné, aby si byly vědomy toho, že se jedná o nepřijatelné chování a měly tedy potřebu vulgární mluvu na veřejnosti skrývat. Řeč je natolik spjata s myšlením, že velkorysá společenská tolerance užívání nejhrubších výrazů s sebou nutně nese i hrubé chování.

Primární prevence agrese

- † Podporou tolerance, vědomím sounáležitosti a spoluprací mezi žáky.
- † Posilováním dobrých vztahů ve třídě i ve škole, podporou zdravého klima ve třídách, ve škole.

† Doporučený postup při verbální agresi

- † Stanovit ve třídě obecná pravidla soužití, jako vyjádření morálních hodnot. Tato pravidla tvořit společně se žáky a jasně v nich deklarovat požadavek slušného mluvení a chování.
- † Mladší děti trpělivě opravovat a dávat jasně najevo, že veřejné užívání hrubých výrazů není ve škole přípustné a společensky je to nevhodné.

Pokud žákovo chování a jednání ohrožuje bezpečnost a zdraví jeho, ostatních žáků, vyučujících, zaměstnanců školy jiných osob, je škola povinna uvědomit zákonného zástupce případně doporučit odbornou péči. Dle konkrétních okolností je třeba přivolat i OSPOD či orgán Policie ČR apod. O fyzické agresi více v kapitole 2.2 Šikana.

Dalším projevem agrese je **sebepoškozování**. Důvody mohou být jakékoliv: problémy v rodině, šikana, rozchod s partnerem, stres, nuda atd.

Nejčastěji jde o:

- † zraňování se žiletkou do krve,
- † řezání do rukou a nohou,
- † štípání se,
- † škrábání kůže do krve,
- † pálení se zapalovačem nebo svíčkou atd.

Doporučený postup při zjištění sebepoškozování u žáka

- † **Pohovor se žákem** – mezi pedagogem, pracovníkem, žákem, metodikem prevence, výchovným poradcem s cílem spolupráce na bázi domluvy.
- † **Jednání s žákem a zákonným zástupcem** – problémové chování je řešeno v rámci školy mezi pedagogem, pracovníkem, žákem, jeho zákonným zástupcem, výchovným poradcem. Cílem je dohoda na společném postupu při řešení problému (motivovanost a kompetence zákonných zástupců žáka, zvýšení kontroly a tlaku na změnu).
- † **Postoupení případu další straně** – po aktuálním využití dostupných způsobů řešení chování žáka a možnosti podpory zákonných zástupců je případ předán do kompetence další straně-sloužeb psychologa, PPP aj.

2.4 Nekázeň

Charakteristika

Nekázeň je opakem neboli protikladem kázně. Je ovšem nutné si uvědomit, co je vlastně kázeň a mít tento fakt přesně stanoven. Nekázeň je tedy porušení kázně, což v realitě znamená nedodržení určitého pravidla či normy. Jejich nedodržení se zpravidla odehrává s určitým sociálním jednáním. Toto sociální jednání pak nazýváme kázeňský přestupek. Kázeňský přestupek je tak porušení určitých norem, pravidel či očekávaných sociálních rolí jedince.

Podmínky stanové školním řádem pro kázeň ve škole: Žák je povinen:

- a) docházet do školy a vzdělávat se,
- b) dodržovat školní řád, předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byl seznámen,
- c) plnit pokyny pedagogických pracovníků školy v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Žák se ve škole chová v souladu s obecnými pravidly společenského chování k dospělým i jiným žákům, řídí se pokyny a doporučeními pedagogických i provozních pracovníků, dodržuje školní řád a řady odborných učeben. Chová se tak, aby neohrozil zdraví svoje, ani jiných osob. Udržení kázně je zpravidla v kompetenci třídního učitele, či jiného vyučujícího, který se s

nekázní setkal. Míra a úroveň nekázně je různorodá a je potřeba k ní přistupovat s ohledem na žáka, okolnosti, situace, závažnost, opakovanost. Zpravidla stačí postihy v rámci školy dle Školního řádu.

Doporučené rady při zjištění nekázně ve škole

Kázeňským opatřením může být napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele a důtka ředitele školy či snížený stupeň hodnocení chování žáka. Na problémové chování žáka (kromě kázeňského a organizačního opatření) lze reagovat vhodnou pedagogicko-psychologickou pomocí ze strany školy doprovázenou spoluprací se zákonnými zástupci žáka, výchovným poradcem, školním psychologem, metodikem prevence, ale i s dalšími orgány a institucemi – PPP, SPC, OSPOD, SVP, dětské lékaři, Policie ČR.

Doporučený postup při zjištění nekázně ve škole

Postup v případě opakovaného problémového chování (opakované porušování školního řádu)

1. **Pohovor se žákem** – mezi pedagogickým pracovníkem, žákem, výchovným poradcem s cílem spolupráce na bázi domluvy.
2. **Jednání s žákem a zákonným zástupcem** – problémové chování je řešeno v rámci školy mezi pedagogickým pracovníkem, žákem, jeho zákonným zástupcem, výchovným poradcem. Cílem je dohoda na společném postupu při řešení nekázně (motivovanost a kompetence zákonných zástupců žáka, zvýšení kontroly a tlaku na změnu). Lze využít služeb psychologa.
3. **Jednání výchovné komise** - tvoří ji ředitel školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel, žák a jeho zákonný zástupce. Tato komise je obvykle posledním pokusem školy řešit potíže s žáky, než se obrátí na další orgány, jako jsou odbor sociálně právní ochrany dětí, Policie ČR apod. Z jednání se pořizuje zápis, který všichni přítomní podepisují. Tento zápis slouží jako podklad pro další orgány, které škola informuje o svém postupu.

4. **Postoupení případu další straně** – po aktuálním využití dostupných způsobů řešení problémového chování žáka a možnosti podpory zákonných zástupců je případ předán do kompetence další straně – OSPOD, PPP, SVP apod.

2.5 Překračování školních pravidel

KRÁDEŽE A VANDALISMUS Charakteristika

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednáním, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Primární prevence krádeží stanová školním řádem:

Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. Nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola doporučuje zákonným zástupcům, aby žáci nenosili do budovy cenné věci, případně je mohou odkládat na místa k tomu určená. Pokud takové místo žáci nemají stanoveno, platí pro ně zákaz odkládání těchto věcí. Pedagogové vedou žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Doporučený postup při nahlášené krádeži žákem

- ✚ události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného
- ✚ věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Prevence vandalismu stanová školním řádem:

Každý žák je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Doporučený postup při zjištění vandalismu

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.

V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

2.6 Závislostní chování

Charakteristika

Do této oblasti spadá široké spektrum chování, které vykazuje znaky závislosti – zejména pak distribuce a užívání alkoholu, tabákových výrobků a jiných návykových látek, gambling, netolismus apod.

Primární prevence stanovená školním řádem:

Všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat. To neplatí pro případy, kdy osoba užívá návykové látky v rámci léčebného procesu, který jí byl stanoven zdravotnickým zařízením.

Požívání omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“) osobami mladšími 18 let je v České republice považováno za nebezpečné chování. Každý, kdo se ho dopouští, má nárok na pomoc orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

1. Vytvořit podmínky pro předcházení výskytu případů pro užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti.
2. Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.
3. Školním řádem školy a vnitřním řádem školského zařízení (dále jen „školní řád“) jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole, jejich nošení do školy.
4. Poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před tímto jevem.

5. Poskytovat žákům věcné a pravdivé informace o návykových látkách formou, která je přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji.
6. Působit na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.
7. Do veškerých poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami.
8. Poskytovat žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i jejich zákonným zástupcům, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.
9. Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálněprávní ochrany dětí, školská poradenská zařízení apod.
10. V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům žáka.

Doporučené postupy školy při výskytu podezřelé látky stanovené školním řádem:

1. V případě, kdy se škola o takovém chování dozví, bude tuto skutečnost hlásit zákonnému zástupci žáka.
2. Škola je povinna oznámit orgánu sociálně-právní ochrany dětí obecního úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že žák požívá návykové látky.
3. Distribuce dle § 187 trestního zákona a šíření OPL dle § 188 trestního zákona je v ČR zakázána a takové jednání je trestným činem nebo proviněním. Škola je povinna v takovém případě takový trestný čin přerušit a učinit tak v každém případě včasným oznámením věci policejnímu orgánu.
4. V případě výskytu látky, u níž je podezření, že se jedná o omamnou a psychotropní látku v prostorách školy, nebo v případě přechovávání takové látky žákem bude škola postupovat stejně jako v bodu 3.

2.6.1 Alkohol

Stanoviska vyplývající ze školního řádu:

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Školním řádem škola stanoví zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Doporučené postupy při výskytu alkoholu stanové školním řádem:

Konzumace alkoholu ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy, nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi odebrat v přítomnosti svědka a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby převzal odpovědnost za žáka, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálněprávní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
8. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.

9. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
10. V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
11. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
12. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka či studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
13. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:
 - a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
 - b) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
 - c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
 - d) Zpracují stručný záznam o události.
2. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:
 - a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - b) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

- c) O nálezu sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- d) O nálezů vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

2.6.2 Omamné a psychotropní látky

Stanoviska vyplývající ze školního řádu:

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

1. Tímto školním řádem škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje rovněž tyto sankce za porušení zákazu: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy. Porušení zákazu bude vždy projednáváno na pedagogické radě za účelem hodnocení klasifikace chování žáka.
2. Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazít takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Doporučené postupy při výskytu OPL stanovené školním řádem:

Konzumace OPL ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
8. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
9. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
10. Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

11. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
12. Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
13. Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
14. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, resp. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
15. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

1. Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
2. Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
3. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
4. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

5. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- † Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- † O nález ihned uvědomí vedení školy.
- † Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- † O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- † Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- † O nález ihned uvědomí vedení školy.
- † O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.
- † O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- † V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- † Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- † Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkontaktují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- † Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem.

U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

2.6.3 Kouření

Stanoviska vyplývající ze školního řádu:

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená. Prostor školy je označen viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Takto jsou označeny vnitřní i vnější prostory. Kouření v prostorách školy je zakázáno pod sankcemi uvedenými ve vyhlášce o základním vzdělávání.

Doporučené postupy při výskytu OPL stanovené školním řádem:

Konzumace tabákových výrobků ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.

4. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
5. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
6. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce tímto stanovené školním řádem – postupuje se podle vyhlášky pro příslušný stupeň vzdělávání.

2.6.4 Netolismus

Charakteristika

Termínem netolismus označujeme závislost na tzv. **virtuálních drogách**. Mezi ně patří zejména: počítačové hry, sociální sítě, internetové služby (různé formy chatu), virální videa, mobilní telefony, televize aj.

† Příznaky netolismu:

- † hra baví hráče dlouhodobě stále stejně, zatímco u jiných po čase nadšení a zájem o novou hru opadá
- † hráč zanedbává hygienu
- † přednost je dána mezilidským vztahům vytvořeným přes internet před reálnými
- † hráč má nutkavé myšlenky na hraní
- † u hráče se projevuje nervozita, když někde není přístup k internetu
- † hráč ztrácí zájem o okolní dění a reálný svět
- † časté poruchy spánku
- † zhoršující se školní výsledky

Doporučený postup při zjištění netolismu u žáka

1. **Pohovor se žákem** – mezi pedagogickým pracovníkem, žákem, metodikem prevence, výchovným poradcem s cílem spolupráce na bázi domluvy.

2. **Jednání s žákem a zákonným zástupcem** – problémové chování je řešeno v rámci školy mezi pedagogickým pracovníkem, žákem, jeho zákonným zástupcem, výchovným poradcem. Cílem je dohoda na společném postupu při řešení závislosti (motivovanost a kompetence zákonných zástupců žáka, zvýšení kontroly a tlaku na změnu). Lze využít služeb psychologa.
3. **Postoupení případu další straně** – po aktuálním využití dostupných způsobů řešení chování žáka a možnosti podpory zákonných zástupců je případ předán do kompetence další straně –PPP, psycholog apod.

2.7 Rasismus, xenofobie

Charakteristika

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin nepřiměřeně nebo negativně hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují. Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Primární prevence rasismu a xenofobie

Žákům je třeba zprostředkovávat demokratické hodnoty a principy lidských práv a tolerance. Také s nimi hovoříme o extremismu a o negativě spojených s minulostí a současností extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu a možnostech sankcí za projevy extremismu a souvisejících jevů.

Doporučené postupy v případě zjištění rasismu či xenofobie

1. Je třeba zjistit hloubku extremistického přesvědčení u jednotlivců, případně vazby na extremistickou skupinu mimo školu. Zároveň je třeba zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
2. Je třeba okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky.
3. V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů (opakované verbální či vizuální projevy s možným extremistickým podtextem, účast žáka v extremistické partě, užití násilí s extremistickým podtextem) informujeme rodiče a nabídneme jim spolupráci.
4. V případě závažných projevů (především násilných) informujeme Policii České republiky (podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí).
5. Ve výuce se zaměříme na výuku této problematiky, pozveme experty k diskuzi se žáky.

Vzhledem k závažnosti tohoto tématu TU neprodleně zajistí bezpečnost případné oběti, dále oznámí skutečnost zák. zástupcům agresora i oběti a postupuje dle preventivního plánu proti šikaně, popř. informuje PČR dle závažnosti situace a případnému ohrožení bezpečí oběti. Přestupek je hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz školní řád). Pokud se jedná o propagaci bez konkrétní oběti, je potřeba informovat rodiče žáků, se žáky provést okamžitou intervenci na dané téma, pokud je situace mimo kontrolu, přizvat odpovědné a odborné instituce na pomoc s intervencí.

2.8 Rizikové sporty, doprava

Charakteristika

Jedná se o relativně novou formu rizikového chování z hlediska masového rozšíření. Toto rizikové chování lze definovat jako záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví nebo dokonce přímému ohrožení života v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě. Patří sem např. tajné závody aut přímo za plného provozu, záměrné ježdění pod vlivem psychoaktivních látek, nekvalitně připravené raftové sjezdy divokých řek bez potřebného vybavení a zkušeností, snowboarding v lavinových polích nebo extrémní sjezdy horských kol v nebezpečném terénu bez ochranných pomůcek.

Primární prevence rizikových sportů či dopravy

- a) dopravní besedy v prostředí školní třídy může vést dopravní policista, dopravní psycholog, vyškolený pedagog.
- b) použití multimediálních pomůcek, ilustrace prostřednictvím audiozáznamu, PC her, přehrávání scének, různých ilustrovaných materiálů (např. pro výuku dopravního značení více informací v odkazech na literaturu),
- c) praktický nácvik na dopravním hřišti,
- d) exkurze (pracoviště dopravní policie, dopravní podnik aj.).

Doporučený postup při zjištění rizikového sportu/dopravy

Problematicke se věnuje ve velké míře 1. stupeň a dopravní výchova, při zachycení signálu, že se žák (žáci) věnuje extrémně nebezpečnému sportu, okamžitě informovat rodiče, intervence na téma bezpečnost a ochrana zdraví, odpovědnost za svůj život a zdraví. Vyučující, který daný fakt zjistí, informuje:

- třídního učitele,
- metodika prevence, výchovného poradce,
- vedení školy,
- zákonného zástupce,
- v odůvodněných případech je dále možné kontaktovat OSPOD či Policii České republiky.

Doporučený postup v případě drobného úrazu

1. Úraz ošetří pedagog přítomný na výuce (dozoru, je-li přestávka).
2. Ošetřující pedagog nahlásí úraz třídnímu učiteli žáka a zapíše úraz do Knihy úrazů (v sekretariátu školy).

3. Třídní učitel dle závažnosti úrazu informuje zákonné zástupce žáka, případně je vyzve k vyzvednutí žáka, je-li třeba následné lékařské vyšetření/ošetření.

Doporučený postup v případě vážného úrazu

1. První pomoc při úrazu poskytne pedagog přítomný na výuce (dozoru, je-li přestávka), zavolá (je-li to nutné) záchrannou službu - 155.
2. Nahlásí úraz třídnímu učitel, řediteli školy, metodikovi prevence a výchovnému poradci a zapíše úraz do Knihy úrazů (u hospodárky školy).
3. Škola (třídní učitel) telefonicky informuje zákonné zástupce žáka.
4. Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s úrazem byl spáchán trestný čin nebo přestupek, nebo jedná-li se o smrtelný úraz, podá ředitel školy hlášení místně příslušnému útvaru Policie ČR.
5. Třídní učitel žáky seznámí s událostí, provede opětovné poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví, předcházení úrazům (zapíše do ŽK a TK).

2.9 Sexuálně rizikové chování

Charakteristika

Sexuální rizikové chování souborem projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují pro jedince rizika v různých oblastech (zdravotní, sociální atd.). Lze sem zařadit např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách, zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem apod.

Nepodceňujeme v oblasti prevence významnou úlohu sexuální výchovy. Je nutné motivovat žáky k vytvoření zdravých postojů v této oblasti. Je žádoucí, aby si žáci osvojili odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících se sexuálním zdravím. Nebezpečí hrozí z hlediska celospolečenského v souvislosti s využíváním internetu, s komercializací

sexu, sexuálním zneužíváním, zvyšuje se počet výskytu pohlavně přenosných chorob, narůstá počet HIV pozitivních, rozmáhá se homofobie. K sexuální výchově přistupujeme systematicky, jelikož se jedná o dlouhodobé, záměrné, cílevědomé působení na žáka.

Primární prevence sexuálního chování

- † preventivní programy přizpůsobit věku a vzdělání cílové skupiny
- † předávat informace o způsobech ochrany před nemocemi
- † informovat o tom, co je sexuální zneužívání a rizikové sexuální chování
- † upozorňovat na práva dítěte a důstojnost člověka
- † podporovat tvorbu zdravých postojů k vlastnímu tělu, vztahům a sexuálnímu chování
- † minimalizovat projevy nesnášenlivosti, předsudky apod. v oblasti vztahů, sexu a sexuální orientace
- † zabezpečit lepší spolupráci školy a rodiny
- † propojit zdravotní, sociální a výchovné intervence

Doporučené rady při zjištění sexuálně rizikového chování

Existují tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a kdy by měl učitel zasáhnout:

1. pokud ho dítě neprovádí v soukromí;
2. pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího;
3. pokud se ze sexuálního chování stane nutkavé chování (to znamená, že tomuto chování dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení a podobně).

Doporučené postupy při řešení sexuálně rizikového chování

Situaci řeší v tomto pořadí:

- † třídní učitel
- † školní metodik prevence, výchovný poradce vedení školy
- † zákonní zástupci žáka, žáci

† OSPOD

† další odborník (psycholog, sexuolog, psychoterapeut).

V případě, že se jedná o patologii rodiny, je vhodné doporučit psychoterapeutickou pomoc. Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR.

2.10 Poruchy příjmu potravy

Charakteristika

Nemocem, které řadíme mezi poruchy příjmu potravy, se odborně říká mentální anorexie, bulimie a záchvatové přejídání. Tyto poruchy se nejčastěji objevují u dívek v adolescentním věku, mohou jimi trpět i chlapci. Bulimie a mentální anorexie se mohou vyskytovat každá zvlášť nebo i obě zároveň. Cesta k uzdravení není jednoduchá, málokterá dívka (chlapec) se dokáže z bludného kruhu dostat bez pomoci odborníků.

Příznaky

- † rychlé zhubnutí
- † BMI index je 17,5 a méně
- † zvracení s jakoukoliv argumentací
- † vnímá sebe sama jako příliš tlustou/tlustého
- † nespavost, nesoustředěnost
- † při vzniku onemocnění před pubertou je tato opožděna či zastavena
- † kožní problémy a zhoršená kvalita vlasů

Doporučené rady při podezření nebo zjištění onemocnění

- † informovat třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence a následně třídní učitel informuje rodiče

- ✚ rodiče informujeme vždy, když dítě výrazně zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků)
- ✚ pokud rodiče odmítají řešit situaci, je nutné se spojit s pediatrem, popř. OSPOD (možnosti a limity pedagoga)
- ✚ doporučit nebo zprostředkovat kontakt s lékařem nebo psychologem

2.11 Týrání a zneužívání dětí

Pokud se objeví jakýkoli signál, že by dítě mohlo být týráno či zneužíváno, pokusit se zajistit výpovědi případných svědků, pokud žádní nejsou nebo jsou nevěrohodní, okamžitě kontaktovat příslušné orgány – OSPOD. Není nutný předchozí kontakt s rodiči, vždy je na prvním místě ochrana bezpečí dítěte. Je nezbytné postupovat velmi opatrně a citlivě s ohledem na závažnost podezření.

2.11.1 Fyzické týrání

Charakteristika

Za fyzické (tělesné) týrání považujeme vědomé tělesné ublížení dítěti anebo nezabránění ublížení či utrpení dítěte, včetně úmyslného otrávení nebo udušení dítěte – pokud je jasné či existuje důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno anebo mu vědomě nebylo zabráněno.

Tělesné týrání se rozlišuje podle své povahy na aktivní a pasivní.

Příznaky a změny chování při fyzickém týrání

- ✚ Poranění nebo popáleniny na kůži dítěte nevysvětlitelného původu, zvláště vyskytují se opakovaně.
- ✚ Nepravděpodobná zdůvodnění těchto poraněných dítětem, či o ně pečující dospělou osobou.
- ✚ Nechuť dítěte o těchto poraněních hovořit.
- ✚ Lysiny, pohmožděniny.
- ✚ Neochota dítěte odhalovat tělo (v teplých dnech), strach ze svlékání (před hodinou TV).

- † Škrábance, vyražený nebo ulomený zub, natržený ušní boltec, opakované zlomeniny, poranění měkkých částí dutiny ústní.
- † Strach z rodičů, neochota a rozladěnost před návratem domů.
- † Sklon k sebetrýznění.
- † Agresivita vůči ostatním.
- † Útěky z domova, záškoláctví.
- † Zhoršení (náhlé) prospěchu.
- † Náhlá ztráta kamarádů (sociální izolace).
- † Obtíže v sociální komunikaci, vyhýbavé chování. † Snížené sebehodnocení dítěte.

2.11.2 Sexuální zneužívání dětí

Charakteristika

Za sexuální zneužívání dětí je považováno jakékoli nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo se s dítětem dostal do nějakého kontaktu. Pohlavní zneužívání se dělí na dotykové a bez dotykové.

Příznaky sexuálního zneužívání dětí

- † Poranění pohlavních orgánů.
- † Záněty pohlavních orgánů.
- † Předčasné zahájení sexuálního života.
- † Bolesti břicha.
- † Noční pomočování.
- † Poruchy příjmu potravy.
- † Lítostivost, plačtivost.
- † Smutek, apatie, deprese.
- † Vztek, hněv, agrese.
- † Po vyučování nespěchá domů.

Primární prevence zneužívání dětí

Primární nespecifická prevence spočívá v posilování sebevědomí dítěte, schopnosti říci „ne“, podpoře funkčních sociálních vztahů aj. V rámci prevence by se škola měla zaměřit zejména na rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace nenásilným a bezpečným způsobem. Děti by měly mít informace o nebezpečných situacích, kdo jim a jak může pomoci v případě ohrožení. Primární prevence specifická spočívá zejména v seznámení dětí s jejich právy a povinnostmi, a to adekvátně jejich věku.

Děti by měly být seznámeny zejména s tím, že:

- ✚ domácí násilí má různé formy
- ✚ násilné chování v rodině není omluvitelné
- ✚ za násilí může ten, kde jej koná, protože si sám volí, jak se bude chovat
- ✚ každý má právo rozhodovat o sobě samém
- ✚ na koho se v rámci školy mohou obrátit se svými starostmi (výchovní poradce, metodik prevence, třídní učitel, ten, komu dítě důvěřuje)

- ✚ jak říci NE
- ✚ jak vypadají zdravé a nezdravé vztahy
- ✚ proč si někdo nechá násilí líbit a nedokáže říci „Stop“
- ✚ jak zvládat vztek

Doporučené postupy při zjištění zneužívání dětí

- ✚ Při podezření, nebo když se dítě svěří pedagogovi a bude žádat pomoc, by měl učitel následné kroky diskutovat s výchovným poradcem, školním metodikem prevence, psychologem a ředitelem školy. Vyšetření je vhodné přenechat odborníkům, kteří zjistí, zda se jedná o důvodné podezření.
- ✚ Učitel by neměl nutit dítě mluvit o detailech, ale spíše mu naslouchat a zprostředkovat možnosti řešení situace. Pokud se dítě učiteli svěří nebo učiteli něco naznačí, učitel by měl dítěti naslouchat, snažit se mu porozumět, věřit mu. Po uskutečnění rozhovoru by si měl vše zapsat.
- ✚ V procesu ochrany dítěte z pohledu pedagoga by také neměl chybět rozhovor s rodiči dítěte. Účelem tohoto rozhovoru není pouze informovat rodiče o problému, ale i o doplnění dosavadních informací a potvrzení podezření, že je dítěti v rodině ubližováno.
- ✚ V kontaktu s rodiči by měl učitel postupovat maximálně opatrně, nevyslovovat žádné dohady ani obvinění. Rodičům pouze sdělí důvod obav o dítě, ale měl by se při tom vyhnout odkazům na sdělení samotného dítěte.
- ✚ V případě, že je podezření pravdivé a dítě je v rodině skutečně ohroženo, je pravděpodobné, že budou rodiče reagovat agresivně a zaujmou obrannou pozici ještě dříve, než je podezření zcela vysloveno.

- † Pokud má pedagog podezření, že se násilí netýká jen dítěte, ale i jednoho z rodičů, je vhodné s ním hovořit také o samotě, bez potenciálního pachatele domácího násilí.
- † V případě, že se dítě stalo obětí zneužívání mimo rodinu, budou rodiče pravděpodobně reagovat odlišně. Budou spolupracovat a uvítají jakékoli aktivity zaměřené na prokázání zneužívání, ubližování a ochranu dítěte. Zjištění, že bylo jejich dítě fyzicky týráno, sexuálně zneužito je pro rodiče obrovský šok. Mohou prožívat návaly hněvu a agresivity spolu s pocity viny a selhání. V této situaci je vhodné jim doporučit návštěvu psychologa, jehož terapeutická první pomoc a péče je pro ně stejně důležitá, jako pro jejich dítě.

2.11.3 Syndrom CAN

Charakteristika

Jedná se o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny. Změny v chování dítěte:

- † celková stísněnost a nezájem o dění kolem
- † zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými,
- † úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob,
- † zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty,
- † váhání s odchodem domů po vyučování,
- † sebepoškozování,
- † útěky z domova
- † opakovaná zranění včetně zlomenin,
- † modřiny a otoky,
- † otisky různých předmětů a rukou na těle, trvalý hlad, podvýživa
- † vyčerpanost

Primární prevence syndromu CAN

V případě zjištění syndromu CAN učitel nepostupuje sám, dle závažnosti informuje pediatra, OSPOD, místní oddělení Policie České republiky, či dalšími odborníky. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost na OSPOD. V rámci všeobecné prevence je třeba zařadit tuto problematiku do výuky. Je třeba žáky informovat o:

- † dětských právech,
- † hranicích, které by neměl ani rodič překročit,

✚ co dělat, pokud se dítě setká s prvními projevy týrání, zneužívání či zanedbávání tzv. tabu zónách na těle dítěte, na koho se obrátit.

Doporučené postupy při zjištění syndromu CAN

1. Důležitá je všímavost pedagoga, zda dítě nese nějaké stopy týrání. Jde o změny chování žáka či o fyzické známky vypovídající o násilném zacházení s dítětem.
2. Pedagog by se měl vždy pokusit navázat s žákem osobní kontakt. Rozhovor s dítětem nemusí vést pouze třídní učitel, ale i jakýkoliv jiný zaměstnanec školy, kterému žák důvěřuje. Vystoupení týraného dítěte z anonymity je to nejtěžší, co po něm můžeme chtít!
3. Další informace je možné získat od spolužáků či sourozenců.
4. Ve většině případů je vhodné oslovit rodiče, kteří by měli okomentovat to, jak si vysvětlují problémy, které učitel u dítěte vyzoroval. Můžeme tak i zjistit, že skutečnou příčinou žákova neobvyklého chování je něco jiného než domácí týrání.
5. Pokud dítě samo přizná, že je týráno, nebo si tuto informaci učitel jinak potvrdí, je vhodné kontaktovat odborníky a kontaktovat OSPOD, případně místní oddělení Policie České republiky.

2.12 *Negativní působení sekt*

Charakteristika

Jedná se o relativně novou a malou náboženskou skupinu. V tomto smyslu mohou být za sektu označovány jak malé křesťanské církve, tak téměř všechny nekřesťanské náboženské skupiny. Sektou rozumíme náboženskou společnost, v níž převažují autoritářství, uzavřenost a další sektářské tendence. Náboženská společnost, která zneužívá svých členů a poškozuje je. Rizikovým faktorem, který zvyšuje pravděpodobnost vyhledání sekty či jiné ohrožující skupiny, je u mladistvých touha po neobvyklém a zakázaném, snaha „dokázat“ svou hodnotu či odvahu nebezpečným chováním. Členství v sektě může být provázáno s vyšší pravděpodobností užíváním marihuany, alkoholu či sklonem k rizikovému sexuálnímu chování.

Příznaky

- † Izolovanost, relativní uzavřenost.
- † Pocit výlučnosti.
- † Udržování nonkonformního opozičního postavení.
- † Změna v oblékání, chování.

Primární prevence negativního působení sekt

- † Vždy naslouchat svým žákům, mít přehled o tom, jaké jsou mezi nimi aktuální informace.
- † Nikdy striktně nekázat a neodsuzovat.
- † Vyhýbat se tabuizaci některých témat – mluvit se dá i o satanismu, jde jen o to, jak.
- † Poskytovat co nejobjektivnější informace za využití všech dostupných uvedených zdrojů.
- † Nikdy nezesměšňovat a nedegradovat (nejen mediální) „idoly“.
- † V případě podezření na konkrétní problém v okolí se snažit získat co nejvíce informací.
- † V případě rozhodnutí jednat, snažit se konzultovat s odborníky.

Doporučené postupy při zjištění

U každého podezření na výskyt osob ovlivněných novými náboženskými směry ve škole by měly být informovány tyto osoby: třídní učitel, ředitel školy, zákonný zástupce ovlivněného žáka. Dále je možné kontaktovat metodika prevence, výchovného poradce, OSPOD či Policii České republiky. V případě rozhodnutí jednat, je nutné vše konzultovat s odborníky. Pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není podezření na zanedbávání péče či jiný trestný čin vůči dítěti, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení dítěte do tohoto společenství. Pedagog si musí stanovit své cíle, kterých může ve své pomoci dosáhnout (zejména předávat informace o rizicích sekt, nerozbit s dítětem vzájemný vztah apod.).

3 DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ÚDAJE

Všichni zaměstnanci školy, žáci i rodiče byli informováni, na koho se obrátit v případě vzniklých problémů.

Pracovník	Oblast poradenské služby	Kontakt	Kancelář	Konzult. hodiny
Ředitel školy Ing. Miroslav Kříž	Další vzdělávání pedagogických pracovníků, spolupráce s poradenskými zařízeními, spolupráce se zákonnými zástupci žáků	354 422 107 778 428 613 4zscheb@seznam.cz	ředitelna 1. patro dveře č. 206	Podle potřeby po předchozí domluvě
Zástupce ředitele Mgr. Iva Sanvenero	Spolupráce s poradenskými zařízeními, spolupráce se zákonnými zástupci žáků	354 422 107 778 428 613 4zscheb@seznam.cz	ředitelna 1. patro dveře č. 206	Podle potřeby po předchozí domluvě
Výchovný poradce Mgr. Petra Matějovská	Prevence školní neúspěšnosti žáci se speciálními, vzdělávacími potřebami žáci nadaní, kariérové poradenství, řešení výchovných problémů, spolupráce s poradenskými zařízeními, spolupráce se zákonnými zástupci žáků	354 422 107 778 428 613 petra.matejovska@seznam.cz	kabinet TV 1. patro, dveře č. 222	Podle potřeby po předchozí domluvě
Školní metodik prevence Mgr. Otto Friedrich	Prevence sociálně patologických jevů, řešení výchovných problémů, spolupráce se zákonnými zástupci žáků	354 422 107 778 428 613 otfried@seznam.cz	kabinet VV 4. patro, dveře č. 427	Podle potřeby po předchozí domluvě

Speciální pedagog Mgr. Hana Miklušáková	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, spolupráce s poradenskými zařízeními, spolupráce se zákonnými zástupci žáků, spolupráce s učiteli	354 422 107 775 681 006 miklusakova.hana@seznam.cz	návštěvní místnost v přízemí dveře č. 115, třída 1. patro dveře č. 212	Pondělí 14:00-15:00, podle potřeby po předchozí domluvě
---	---	--	--	---

Důležitá telefonní čísla

Linka bezpečí - 116 111

Linka bezpečí dětí a mládeže – 800 155 555

Hasičský záchranný sbor – 150

Zdravotnická záchranná služba – 155

Policie České republiky – 158

Městská policie – 156

Tísňová linka – 112

Fórum zdravé výživy: www.fzv.cz

